

عنوان مقاله:

تاملی معرفتشناختی در مفهوم ماده و معنا در باستانشناسی

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات باستان شناسی، دوره 9، شماره 1 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسنده:

حکمت الله ملاصالحی - دانشیار گروه باستان شناسی دانشگاه تهران.

خلاصه مقاله:

این مقاله جستاری معرفت‌شناختی پیرامون جایگاه ماده و معنا در باستان‌شناسی است. باستان‌شناسان با ماده‌هایی درگیرند که یا فی حد ذاته اثر (Archaion) هستند یا مرتبط و منتسب به مدارک، شواهد، قرائن مادی و آثار مورد مطالعه‌ی آن‌ها. هر اثر، مدرک، ماده فرهنگی و فرهنگ مادی همواره ارجاع، اشاره و دلالت به چیزی به معنایی به نیت و غایتی دارد که بیرون از آن است، نه در درون و متصل به آن، مدارک، شواهد و آثار مورد مطالعه‌ی باستان‌شناسان به دلیل اثربیت و ماهیت مدرک بودنشان پیشاپیش فی حد ذاته خصیصه مرجوعیت دارند. مرجوعیت به معناها یا «لوگوس» هایی که مفقود هستند. ارجاع، اشاره و دلالت به نیت‌ها، غرض‌ها، هدف‌ها، مقصدها و غایت‌ها یا «آرخه» هایی دارند که در باستان‌شناسی مفقود و غایب هستند. باستان‌شناسی از این منظر هم دانش و دان‌ایی‌ها و هم معنا هم میدان گردآوری داده‌های مشهود و هم مقام داوری بوده‌های مفقود و هم مهارت، مهندسی و مدیریت کشف جام‌های شکسته است و هم هنر، خرد، بصیرت، مهارت برکشیدن و برگرفتن و به‌کف آوردن جرعه‌ای از باده معناهای ریخته. اما چگونه؟ درجه، دامنه مرجوعیت، ارجاع‌پذیری ماده‌ها و مدارک باستان‌شناسی آن قدر هست که بتوان از نردبان‌های فرسوده و شکسته ماده‌های الکن، خاموش، مخدوش، معیوب، متفرق، مثله و بی‌نام باستان‌شناختی به بام معناهای مفقود و غایب بر شد؟ می‌توان از انکشاف ماده‌های ملموس به اختفای معناهای مفقود و غایب نقب باستان‌شناسانه زد و ره باستان‌شناسانه برد و به معرفت و منظری معتمد درباره روندها، رخدادها، واقعیت‌های متوقف، منجمد و مفقود گذشته دستیافت؟ پاسخ به پرسشی از این دست و گشودن گره‌های کور و فراز آمدن بر معضلاتی از این جنس هرچند سهل‌الوصول نیست لیکن طرح و بحث، نقد و تحلیلشان آنقدر هم بیهوده و بی‌ثمر نخواهد بود.

کلمات کلیدی:

باستان‌شناسی، ماده، معنا، ماده فرهنگی، فرهنگ مادی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1201545>

